

HØJSKOLEN SOM GENVEJ TIL UDDANNELSE FOR UDSATTE UNGE

LENE INGEMANN BRANDT, INSTITUT FOR SOCIOLOGI OG SOCIALT ARBEJDE,
AALBORG UNIVERSITET. FOLKEOPLYSNING I FORANDRING. SEPTEMBER 2018

HØJSKOLEN SOM GENVEJ TIL UDDANNELSE – 3-ÅRIGT EU FINANSIERET PROJEKT

Med fokus på at ”klæde unge udsatte på” til uddannelse,

Den såkaldte ”restgruppe”

Ca. 13 % i Region Nordjylland

Følgforskning via interview og observation af elever og lærere på højskolen

Sociologisk/antropologisk tilgang

CITAT FRA INTERVIEW

- *Jeg skal bruge det her ophold til at blive klogere på mig selv og blive klogere på dem omkring mig. Bare det at opleve, at man er okay. At lære, at der er folk derude, der er ligesom en selv, at man ikke altid står alene i det – og lære, at man måske egentlig også selv er god nok. Fordi det har været svært i min opvækst, så har det været svært at se mig selv, og jeg har tænkt: Hvad er det egentlig, der er galt oppe i mit hoved? Så at komme herud og mærke den stemning, der er her og få de kammerater og føle den tillid, som lærerne også viser mig, samtidig med at man kan regne med dem. Det er helt vildt stort, og det er en fantastisk følelse. Da jeg havde været her i en uge, så føltes det som om at man altid havde kendt hinanden. Det her er blevet mit hjem mere end noget andet sted. Højskolen er mit hjem. Kristian*

KARAKTERISTISK FOR ELEVGRUPPEN

Giver alle udtryk for at de har oplevet svigt - gør sig bl.a. gældende i forhold til erfaringer med folkeskolen, - fortæller om nederlag og oplevelsen af at være misforstået eller anderledes.

Elever der har haft indlæringsvanskeligheder, som folkeskolen tilsyneladende ikke har været i stand til at kompensere for, og om ensomhed og mobning, der ikke er blevet taget hånd om.

Der fortælles også om angstproblematikker og om for længe, og med depression til følge, at have ventet på udredelse og diagnosticeret af eksempelvis ADHD, eller om oplevelsen af at være fejldiagnosticeret.

Karakteristisk er også fortællinger om oprindelsesmiljø, der bærer præg af ustabile familiestrukturer, og hvor især *mor* har været udfordret af problemstillinger, grundet fysiske/og eller psykiske belastninger.

OG PROJEKTET LYKKES HELT OVERVEJENDE

- Langt de fleste af eleverne påbegynder uddannelse efter endt ophold
- De fleste elever er på højskolen i mere end 20 uger, nogle 40 og 60 uger
- Eleverne påbegynder Hf, gymnasium, erhvervsuddannelser, færdiggør 9. klasse, et par stykker på universitet
- 159 har gennemført (283 semestre)
- 10 elever er blevet afbrudt i forløbet grundet misbrugsproblematikker
- 8 er elever overgået til psykiatri med henblik på udredning og behandling

ELEVERNE INDTRÆDER I EN 150 ÅR GAMMEL *KULTUR*

Hviler på principper om den tillidsfulde dialog

- Om at mennesker taler til og med hinanden
- Grundtvigs modstand overfor den sorte skole
- Har fokus på individet i fællesskabet
- Indtræder i et rum hvor der er kulturel kapital i alle sprækker af de gamle bygninger
- Med klaver i stuen, kunst på vægge og citater fra højskolesangbog

TID OG TILLID SOM BEGREBER TIL AT FORSTÅ GENVEJ TIL UDDANNELSE

- Eleverne er uvante med den indre logik
- Har paraderne oppe og har prøvet at slå sig. Dialog har ikke tidligere nyttet
- Eksplicit italesættelse fra lærere om opmærksomhed på (gen)etablering af tillid.
- På højskolen er der ikke "dårlig" tid
- Snakke foregår på sengekanten en sen nattetime hvis behov
- Rekrutterer undervisere der har flydende grænser mellem arbejdstid og fri(tid) med en habitus tilpasset feltet

TILLID OG TID SOM GENVEJ TIL UDDANNELSE

Det der med at vise tillid og blotte sig og sådan noget – det kan være meget svært. Jeg kan kun tale fra mine egne erfaringer; Jeg vant til at derhjemme der er det bare ikke okay at være ked af det, eller vred, eller noget i den stil, så der har jeg bare ikke haft de her mennesker til at tale med, før nu, og som kan vise én at man er et ok menneske. Anders

Jeg har det tit sådan, at når jeg skal i seng, så kommer der alle mulige tanker, fordi så bliver lyset slukket og musikken slukket, og det er så der, jeg begynder at tænke: ”Okay, jeg har det faktisk ikke særlig godt lige nu”. Og så har nogle gange hevet fat i Nils ved 23 tiden, og det hjalp mig utrolig meget. Men jeg kan huske, at jeg tænkte i starten, at det kunne jeg da ikke, fordi det var så sent, så... Anton

TID OG TILLID SOM GENVEJ TIL UDDANNELSE

- *Det gør mig mere robust at være her og robust til den dag, jeg skal videre. Det gør mig klar på en måde, jeg har svært ved at forklare. Det gør f.eks., at man på sin vis tør at stå op for sig selv, fordi det må man gerne her. Jeg har altid haft svært ved at sige fra og sige til og de ting der... jeg ved ikke... højskolen gør mig bare mere parat.*

HØJSKOLEN SOM ET HJEM – OG SOM GENVEJ TIL UDDANNELSE

- *Selvom om højskolen ikke er et hjem så bliver til et liv og til mit liv. Det lyder som en kliche' men at det er sådan det er, at det bliver en livsstil (lærer).*
- *Det er første gang at jeg oplever følelsen af et hjem (elev)*
- *Det er som om at højskolen er lærernes hjem. De glemmer at tage hjem til dem selv, som om de er her helt frivilligt og kan lide at tale med os (elev)*
- *Bare fordi man har fri kl 15 behøver man jo ikke at tage hjem (lærer)*

HØJSKOLEN FORMIDLER VIA FYSISKE OG MENTALE STRUKTURER, SYMBOLSKE OG KULTURELLE KAPITALFORMER, DER MED FORDEL KAN ANVENDES I UDDANNELSESYSTEMET

- Højskolen har konturer som man ser det i et hjem,
- med strukturer og rytmer der gentages hver dag. Der laves mad og ryddes op,
- der er fælles aktiviteter og forpligtigelser. Der spises og hygges, Terkel-hunden klappes, der er konflikter og forsoning og kram. Der dufter af kaffe. Om aftenen snakkes der er inden sengetid og der siges godnat og godmorgen.
- der er lavpraktiske rammer med borde der skal dækkes og værelser der skal rengøres, og en højskoleinstitutionel ramme der fordrer relations dannelse, fælleskab, og ansvar.
- Det forventes at der hilses på gangen, at aftaler overholdes når køkkenholdet venter, at kniv og gaffel placeres på bordet når beskeder i spisesalen modtages.

HØJSKOLEN SOM ET HJEM (OG EN FAMILIE) – SOM GENVEJ

- *Pia kalder mig altid skat. Det er jeg aldrig blevet kaldt før (elev)*
- *Her er højt til loftet. Man kan gå i dametøj selvom man er en dreng og de kan lide mig som jeg er, også selvom jeg nogle gange begår dumheder (elev)*
- Lærerne viser billeder af tidligere elever, taler om dem som var det deres børn, bevarer kontakten efter endt ophold.
- Den individuelle tilgang. En ny elev, er en ny situation en ny indsats.

FUND OM UNDERVISERE OG UNDERVISNING OG DIDAKTIK SOM GENVEJ TIL UDDANNELSE

En anden gang 😊

